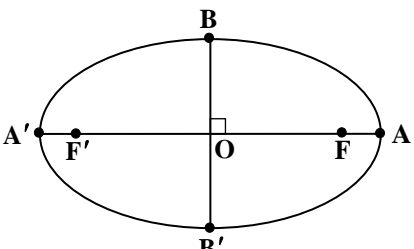
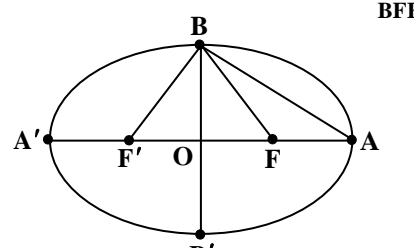
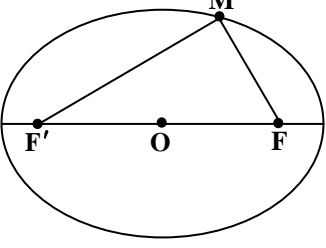
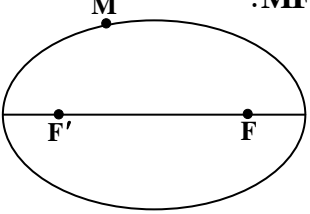
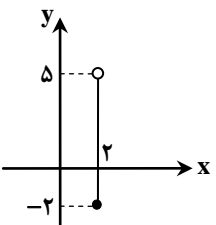

ردیف	نمره	سوال
۱	۱	<p>درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) در بیضی اگر $\frac{c}{a}$ به سمت ۱ نزدیک شود، شکل بیضی کشیده تر شده و شکل آن به پاره خط نزدیک می شود.</p> <p>ب) اگر بدنه داخلی بیضی آینه ای باشد، هر شعاع نوری که از یکی از کانون ها به بدنه بیضی بتابد، بازتابش از کانون دیگر عبور می کند.</p> <p>پ) سهمی مکان هندسی نقاطی از صفحه است که از یک خط ثابت و یک نقطه ثابت واقع بر آن خط به یک فاصله اند.</p> <p>ت) نقطه $A(-2, -4, 0)$ روی صفحه xOy قرار دارد.</p>
۲	۱	<p>جاهای خالی را با عبارت مناسب تکمیل کنید.</p> <p>الف) در بیضی اگر $\frac{c}{a} = 0$ باشد، بیضی تبدیل به ..... می شود.</p> <p>ب) مجموع فواصل هر نقطه داخل بیضی از دو کانون، از طول قطر بزرگ بیضی، ..... است.</p> <p>پ) هر شعاع نوری که موازی با محور سهمی به بدنه سهمی بتابد، بازتابش از ..... خواهد گذشت.</p> <p>ت) در فضای R^3 نقطه $R(-2, 1, -4)$ در ناحیه (کنج) ..... دستگاه مختصات قرار دارد.</p>
۳	۲	<p>در هر مورد گزینه درست را انتخاب کنید.</p> <p>الف) در بیضی با طول قطر بزرگ ۱۲ و طول قطر کوچک ۶، فاصله کانونی کدام است؟ (۱) $6\sqrt{3}$ (۲) $2\sqrt{3}$ (۳) $3\sqrt{3}$ (۴) $4\sqrt{3}$</p> <p>ب) در سهمی به معادله $x^2 = -12y$ مختصات کانون کدام است؟ (۱) $(0, 3)$ (۲) $(0, -3)$ (۳) $(0, 0)$ (۴) $(-3, 0)$</p> <p>پ) دایره هایی که مرکز آنها روی سهمی به معادله $(y-1)^2 = -8(x+1)$ قرار دارد و از کانون سهمی می گذرند، بر کدام خط مماس هستند؟ (۱) $y=1$ (۲) $y=-1$ (۳) $x=-1$ (۴) $x=1$</p> <p>ت) معادله صفحه ای که موازی صفحه yOz است و از نقطه $(2, -1, 3)$ می گذرد، کدام است؟ (۱) $x=2$ (۲) $y=-1$ (۳) $z=3$ (۴) $\begin{cases} y=-1 \\ z=3 \end{cases}$</p>
۴	۱/۵	<p>در بیضی شکل زیر اگر اندازه های OA، OB و OF به ترتیب a، b و c باشد، ثابت کنید: $a^2 = b^2 + c^2$.</p>
۵	۱	<p>در بیضی شکل زیر به مرکز O و کانون های F و F'، اگر داشته باشیم $S_{\triangle BFF'} = \frac{3}{2} S_{\triangle OAB}$، آن گاه خروج از مرکز بیضی را به دست آورید.</p>

ردیف	نمره	سوال
۶	۱/۵	<p>مطابق شکل، نقطه M روی بیضی به کانون های F و F' و افطار ۶ و ۱۰ قرار دارد. اگر $OM = ۴$ باشد:</p> <p>الف) ثابت کنید مثلث MFF' قائم الزاویه است.</p> <p>ب) اندازه MF را به دست آورید. ($MF < MF'$)</p>
۷	۱/۵	<p>مطابق شکل در بیضی به کانون های F و F'، خط d را طوری رسم می کنیم که در نقطه M بر بیضی مماس باشد. اگر از کانون F خطی موازی MF' رسم کنیم تا خط d را در نقطه N قطع نماید، ثابت کنید $MF = NF$.</p>
۸	۱/۵	<p>در سهمی به رأس $S(۲, ۳)$ و خط هادی به معادله $y = ۷$؛</p> <p>الف) مختصات کانون سهمی را به دست آورید.</p> <p>ب) معادله سهمی را بنویسید.</p>
۹	۱	<p>فاصله کانونی یک دیش مخابراتی به شکل سهمی را طوری بیابید که دهانه آن دایره ای به قطر ۶۰ سانتی متر و عمق آن ۹ سانتی متر باشد.</p>
۱۰	۱/۵	<p>اگر یک شعاع نورانی در امتداد خط $y = ۴$ بر سهمی $y^2 = ۸x$ بتابد، معادله خط بازتاب را بنویسید.</p>
۱۱	۱/۵	<p>در سهمی به معادله $y^2 - 2y - 4x + 9 = 0$، مختصات رأس، کانون و معادله خط هادی را به دست آورده و نمودار سهمی را رسم کنید.</p>
۱۲	۱	<p>به موارد زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف) نمودار رابطه $\begin{cases} y \geq x^2 \\ y < 3 \end{cases}$ را رسم کنید.</p> <p>ب) معادله مربوط به نمودار مقابل را بنویسید.</p>
۱۳	۱	<p>به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>الف) در فضای سه بعدی، نمودار مربوط به معادلات $\begin{cases} x = 0 \\ z = 0 \end{cases}$ کدام محور را نمایش می دهد؟</p> <p>ب) معادله صفحه ای که بر محور z در نقطه $A(0, 0, 5)$ عمود باشد، چیست؟</p> <p>پ) در فضای سه بعدی، صفحه به معادله $y = -5$ موازی کدام صفحه مختصات است؟</p> <p>ت) خط به معادله $\begin{cases} x = 2 \\ y = 3 \end{cases}$ بر کدام صفحه مختصات عمود است؟</p>

ردیف	نمره	
۱۴	۱/۵	<p>با توجه به شکل، به سؤالات زیر پاسخ دهید.</p> <p>الف) معادله کدام وجه به صورت $\begin{cases} 0 \leq x \leq 3 \\ y = 5 \\ 0 \leq z \leq 4 \end{cases}$ است؟</p> <p>ب) معادلات مربوط به یال AD را بنویسید.</p> <p>پ) مختصات نقطه D را بنویسید.</p> <p>ت) معادله صفحه‌ای را بنویسید که به موازات صفحه xOy بوده و مکعب مستطیل را نصف کند.</p>
۱۵	۱/۵	<p>به موارد زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف) در فضای R^3، نقطه A به طول ۴ روی محور xها، نقطه B به عرض -2 و ارتفاع ۲ روی صفحه yOz و نقطه C به مختصات $(-1, 0, 2)$ مفروض‌اند. اگر نقطه M وسط پاره خط AB باشد، اندازه پاره خط CM را به دست آورید.</p> <p>ب) اگر $\vec{a} = (-2, 2, 3)$ و $\vec{b} = (3, -1, 4)$ باشد، اندازه بردار $3\vec{a} - 2\vec{b}$ را بیابید.</p>

ویژه پایه دوازدهم

اسفند ۱۴۰۳

گزینهدو

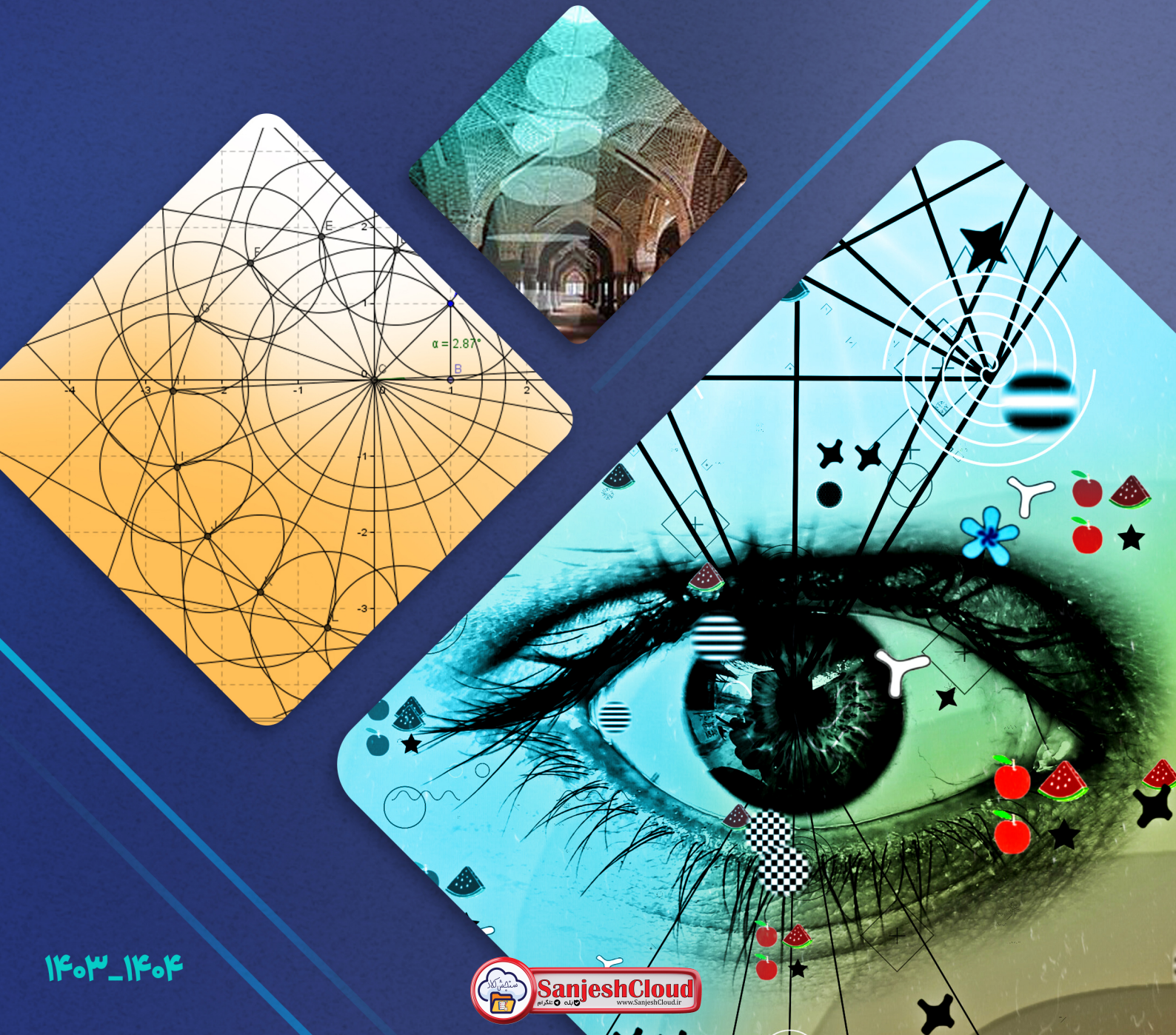

مؤسسه آموزشی فرهنگی

دفترچه پاسخ تشریحی

ارزشیابی تشریحی مرحله ۳

هندسه ۳ (رشته ریاضی و فیزیک)

۱۴۰۳_۱۴۰۴

-۱

الف) درست

ب) درست

پ) نادرست؛ زیرا سهمی مکان هندسی نقاطی از صفحه است که از یک خط و یک نقطه غیرواقع بر آن خط به یک فاصله‌اند.

ت) درست

-۲

الف) دایره

ب) کمتر

پ) کانون

ت) ۶

-۳

الف) گزینه ۱؛ زیرا:

$$\left. \begin{aligned} 2a = 12 &\Rightarrow a = 6 \\ 2b = 6 &\Rightarrow b = 3 \end{aligned} \right\} \Rightarrow c^2 = a^2 - b^2 = 36 - 9 = 27 \Rightarrow c = \sqrt{27} = 3\sqrt{3} \Rightarrow 2c = 6\sqrt{3}$$

ب) گزینه ۲؛ زیرا اولاً سهمی قائم رو به پایین است به مرکز مبدأ مختصات. ثانیاً

$$4a = 12 \Rightarrow a = 3 \Rightarrow F(0, -3)$$

پ) گزینه ۴؛ زیرا مرکز دایره که روی یک سهمی قرار دارند و از کانون آن سهمی می‌گذرند بر خط هادی آن سهمی مماس‌اند. پس معادله خط

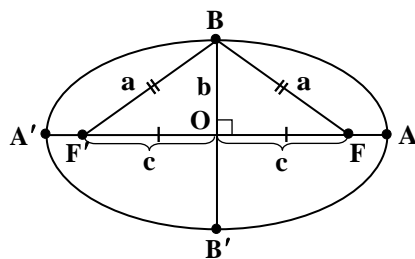
$$\text{هادی سهمی به معادله } (y-1)^2 = -8(x+1) \text{ را به دست می‌آوریم:}$$

$$S(-1, 1), 4a = 8 \Rightarrow a = 2 \Rightarrow \text{سهمی افقی رو به چپ, } x = 1$$

ت) گزینه ۱؛ زیرا صفحه موازی با صفحه YOz بر محور x عمود است، پس از آنجایی که از نقطه $(2, -1, 3)$ می‌گذرد معادله آن به صورت

$$x = 2 \text{ است.}$$

-۴

نقطه B روی عمودمنصف پاره خط FF' قرار دارد، پس $BF = BF'$.

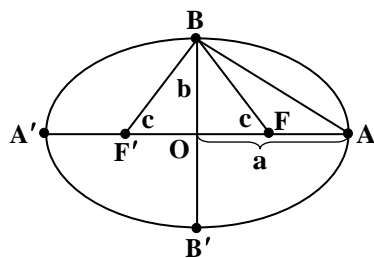
از طرفی با توجه به تعریف بیضی که داریم: $BF + BF' = 2a$ نتیجه می‌گیریم که:

$$BF = BF' = a$$

حال به کمک قضیه فیثاغورس در مثلث OBF خواهیم داشت:

$$BF^2 = OB^2 + OF^2 \Rightarrow a^2 = b^2 + c^2$$

-۵

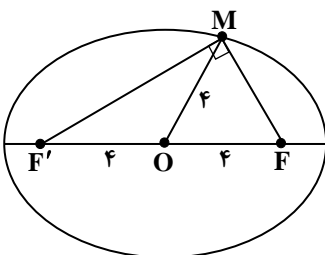
نکته: خروج از مرکز هر بیضی با طول قطر بزرگ $2a$ و اندازه فاصله کانونی $2c$ برابر $\frac{c}{a}$ است.

با توجه به شکل و اطلاعات مسأله، داریم:

$$\frac{S_{\triangle BFF'}}{S_{\triangle OAB}} = \frac{2}{2} \Rightarrow \frac{\frac{1}{2} FF' \times BO}{\frac{1}{2} OA \times BO} = \frac{\frac{1}{2} \times 2c \times b}{\frac{1}{2} \times a \times b} = \frac{2}{2} \Rightarrow \frac{2c}{a} = \frac{2}{2} \Rightarrow \frac{c}{a} = \frac{2}{4}$$

-۶

الف)

$$2a = 10 \Rightarrow a = 5$$

$$2b = 6 \Rightarrow b = 3$$

$$c = \sqrt{a^2 - b^2} = \sqrt{25 - 9} = \sqrt{16} = 4 \Rightarrow OF = OF' = OM = 4$$

از آنجایی که در مثلث MFF' میانه وارد بر ضلع بزرگ‌تر، نصف آن ضلع است، پس MFF'

در رأس M قائم‌الزاویه است.

ب) به کمک ویژگی نقاط روی بیضی و قضیه فیثاغورس، داریم:

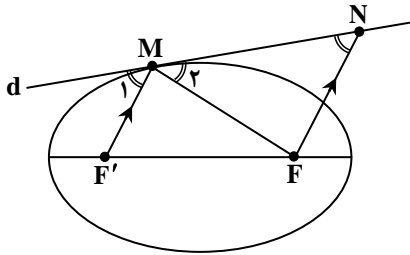
$$MF + MF' = 10 \Rightarrow MF' = 10 - MF$$

$$MF^2 + MF'^2 = FF'^2 \Rightarrow MF^2 + (10 - MF)^2 = 64 \Rightarrow MF^2 - 10MF + 18 = 0 \xrightarrow{MF < MF'} MF = \frac{10 - \sqrt{28}}{2} = 5 - \sqrt{7}$$

-۷

اولاً با توجه به اینکه d در M بر بیضی مماس است، پس $MF + MF'$ کوتاه‌ترین مسیر است و طبق مسأله هرون داریم:

$$\hat{M}_1 = \hat{M}_2$$

از طرفی با توجه به قضیه خطوط موازی و مورب، داریم:

$$MF' \parallel NF, \text{ مورب } d \Rightarrow \hat{M}_1 = \hat{N} \quad (2)$$

و از (۱) و (۲) نتیجه می‌گیریم که:

$$\hat{M}_2 = \hat{N} \Rightarrow \triangle FMN \Rightarrow MF = NF$$

-۸

الف) از آنجایی که خط هادی موازی محور x هاست و بالاتر از رأس نیز قرار دارد، پس سهمی قائم رو به پایین است. از طرفی فاصله رأس تا خط هادی برابر فاصله کانونی است، پس: $a = 7 - 3 = 4$

$$F(2, 3-4), \quad F(2, -1)$$

و می‌دانیم که کانون به اندازه a پایین‌تر از رأس سهمی است، پس:

ب) می‌دانیم که معادله سهمی قائم رو به پایین به رأس $S(h, k)$ به صورت زیر است:

$$(x-h)^2 = -4a(y-k) \xrightarrow[h=2, k=3]{a=4} (x-2)^2 = -16(y-3)$$

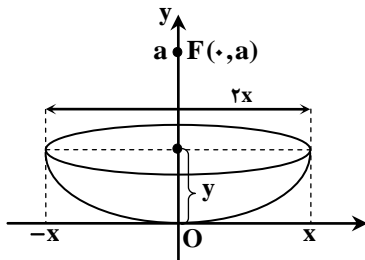
-۹

مطابق شکل، معادله دیش سهموی به قطر دهانه $2x$ و عمق y با فاصله کانونی a عبارت است از:

$$x^2 = 4ay$$

با جای گذاری اطلاعات مسأله در معادله دیش، خواهیم داشت:

$$a = \frac{x^2}{4y} = \frac{(3)^2}{4(9)} = \frac{9}{36} = \frac{1}{4}$$

-۱۰

نکته: معادله سهمی افقی به رأس مبدأ مختصات و فاصله کانونی a که دهانه آن روبه راست است به صورت $y^2 = 4ax$ می‌باشد که مختصات کانون آن $F(a, 0)$ و معادله خط هادی آن $x = a$ است.

سهمی $y^2 = 8x$ یک سهمی افقی است که هر شعاع نوری که به موازات محور x بتابد، بازتابش از کانون سهمی می‌گذرد. پس با توجه به شکل، داریم:

$$4a = 8 \Rightarrow a = 2$$

$$S(0, 0), \quad F(2, 0)$$

برای محل برخورد شعاع نورانی و سهمی داریم:

$$\left. \begin{array}{l} y = 4 \\ y^2 = 8x \\ x = 2 \end{array} \right\} \Rightarrow 16 = 8x \Rightarrow x = 2 \Rightarrow A(2, 4)$$

معادله خطی که از نقاط A و F می‌گذرد عبارت است از:

-۱۱

$$(y^2 - 2y + 1) = 4x - 8 \Rightarrow (y-1)^2 = 4(x-2)$$

ابتدا معادله سهمی را به حالت متعارف (استاندارد) تبدیل می‌کنیم:

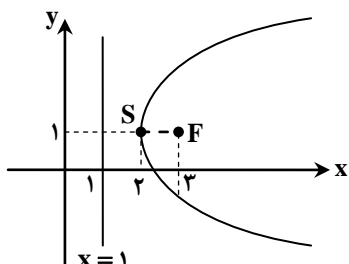
نکته: معادله سهمی افقی یا قائم با رأس $S(h, k)$ به صورت زیر است.

معادله سهمی	کانون	خط هادی	محور سهمی	دهانه سهمی
$(y-k)^2 = 4a(x-h)$	$(a+h, k)$	$x = -a+h$	خط $y = k$	روبه راست

مختصات رأس: $S(2, 1)$

$$4a = 4 \Rightarrow a = 1 \Rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \text{مختصات کانون: } F(3, 1) \\ \text{معادله خط هادی: } x = 1 \end{array} \right.$$

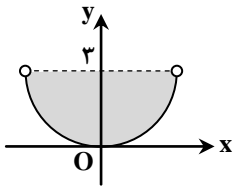
سپس با توجه به اجزای سهمی، آن را رسم می‌کنیم:

-۱۲

(الف)

(ب)

$$\begin{cases} x = 2 \\ -2 \leq y < 5 \end{cases}$$

-۱۳

(الف) محور yها

(ت) صفحه xOy

(پ) صفحه xOz

(ب) $z = 5$

-۱۴

(الف) CDFG

$$\begin{cases} x = 2 \\ 0 \leq y \leq 5 \\ z = 4 \end{cases}$$

(پ) $D(3, 5, 4)$

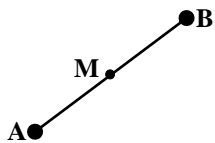
(ت) $z = 2$

-۱۵

(الف)

$$A(4, 0, 0), B(0, -2, 2), C(-1, 0, 2)$$

نکته: اگر $A = (x_1, y_1, z_1)$ و $B = (x_2, y_2, z_2)$ مفروض باشند، مختصات نقطه M وسط پاره خط AB از رابطه زیر به دست می آید.

$$M = \frac{A+B}{2} \Rightarrow \begin{cases} x_M = \frac{x_1 + x_2}{2} \\ y_M = \frac{y_1 + y_2}{2} \\ z_M = \frac{z_1 + z_2}{2} \end{cases}$$

$$M\left(\frac{4+0}{2}, \frac{0-2}{2}, \frac{0+2}{2}\right) = (2, -1, 1)$$

نکته: فاصله دو نقطه دلخواه از R^3 مانند $P = (x_1, y_1, z_1)$ و $Q = (x_2, y_2, z_2)$ به صورت زیر به دست می آید.

$$|PQ| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2}$$

$$CM = \sqrt{(2+1)^2 + (-1-0)^2 + (1-2)^2} = \sqrt{9+1+1} = \sqrt{11}$$

(ب)

نکته: برای هر عدد حقیقی r حاصل ضرب r در بردار $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$ را به صورت زیر تعریف می کنند.

$$r\vec{a} = r(a_1, a_2, a_3) = (ra_1, ra_2, ra_3)$$

$$3\vec{a} - 2\vec{b} = 3(-2, 2, 2) - 2(2, -1, 4) = (-12, 8, 1)$$

نکته: طول هر بردار مانند $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$ در R^3 از رابطه زیر به دست می آید.

$$|\vec{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2 + a_3^2}$$

$$|3\vec{a} - 2\vec{b}| = \sqrt{144 + 64 + 1} = \sqrt{209}$$